

Kaip planuoti darbą su vaiku, turinčiu specialiųjų ugdymosi poreikių?

Dr. Ieva Kuginytė-Arlauskienė

Su kokiais iššūkiais galima susidurti?

Ištvermės ir
atkaklumo
trūkumas, kantrybės
stoka

Pareigingumo stoka,
spontaniškumas,
sunkumų vengimas

Su kokiais iššūkais galima susidurti?

Taip pat gali kilti iššūkių ugdant gebėjimus, kurie būti asmeninėms karjeros kompetencijoms įgyti:

1. Bendrieji gebėjimai: skaitymo, rašymo, skaičiavimo, orientavimosi laike ir erdvėje.
2. Gyvenimo gebėjimai: asmeninių lėšų valdymas.
3. Socialiniai gebėjimai: bendravimas ir bendradarbiavimas.
4. Veiklos gebėjimai: rekreaciniai gebėjimai, praktiniai darbo įgūdžiai bei profesinis tobulėjimas.

Mokinių įvairovė – į ką reikėtų atkreipti dėmesį

Kaip įsitraukiama į procesą – kokie metodai, kokio pobūdžio užduotys ir kokia aplinka padeda

Kaip analizuojama medžiaga ir kokie mokymosi būdai paremia supratimą

Kur yra supratimo riba, kelianti iššūkį

Kokio pobūdžio barjerai ir kodėl – svarbu atkreipti dėmesį į mąstymo, kalbos supratimo, atminties, dėmesio koncentravimo ypatumus

Kokio pobūdžio pagalba padėtų (turinio derinimas, lankstus tikslų modeliavimas, mokymosi įgūdžių ir strategijų suformavimas, priemonės, žodynai, kt.).

Keletas bendrųjų sėkmingos įtraukties elementų

Ugdymo proceso pritaikymą ir individualizavimą siekite su vaikų poreikiais ir gebėjimais.

Vaikas turėtų turėti galimybę būti aktyviu dalyviu, kuriant procesą.

Stenkitės užmegzti gerus santykius su vaiku ar mokiniu. Ši atsakomybė tenka jums, o ne vaikui ar mokiniui.

Ugdymo pritaikymas ir individualizavimas turi būti trumpalaikio ir ilgalaikio planavimo dalimi.

Ugdymo pritaikymas ir individualizavimas turi būti nuolatos vertinamas ir kooreguojamas atsižvelgiant į vaiko raidą ir poreikius.

Mokinių poreikių įvairovė

- Girdimosios informacijos apdorojimas
- Regimosios informacijos apdorojimas
- Tarpmodalinės informacijos apdorojimas
- Motorinė koordinacija
- Atminties procesai
- Teksto suvokimas
- Dėmesio koncentracija, savireguliacija ir elgesio sunkumai

Girdimosios informacijos apdorojimas

Iššūkiai

Girdimojo suvokimo sunkumai – kuomet nepaisant klausymosi, kalbančiųjų sekimo bei gero girdėjimo, atpasakojant, diskutuojant ar rašydant, turinys perteikiamas netiksliai, tarsi bandant atspėti, apie ką buvo kalbama.

Kurtumas arba neprigirdėjimas gali sąlygoti informacijos negirdėjimas ir/arba nesuvokimą.

Garsinės informacijos vizualizavimas iliustracijomis, brėžiniais, schemomis.

Vaizdinio triūkšmo sumažinimas ir vengimas.

Pritaikyta sėdėjimo vieta.

Kokybiška garsinė technika. FM sistemos.

Rašytinės informacijos parengimas iš anksto.

Kokybiškas vertimas į gestų kalbą.

Sprendimai

Girdimosios informacijos apdorojimas

Iššūkiai

Girdimojo suvokimo sunkumai – kuomet nepaisant klausymosi, kalbančiųjų sekimo bei gero girdėjimo, atpasakojant, diskutuojant ar rašydant, turinys perteikiamas netiksliai, tarsi bandant atspėti, apie ką buvo kalbama.

Kurtumas arba neprisigirdėjimas gali sąlygoti informacijos negirdėjimas ir/arba nesuvokimą.

Supažindinimas su abstrakčiomis sąvokomis iš anksto. Esant poreikiui su jomis turi būti supažindintas ir vertėjas.

Vizualinės medžiagos panaudojimo sistematiškumas (nejmanoma vienu metu skaityti iš lūpų ar stebėti gestų kalbos vertėją ir tuo pačiu kreipti dėmesį į tai, kas rodoma ekrane ar braižoma lentoje).

Virtalios mokymo aplinkos pritaikymas.

Sprendimai

Aktyvaus mokymosi metodai

Mokymo ir mokymosi metodų paskirtis - padėti mokiniui aktyviai mokytis, kontroliuoti, struktūruoti, plėtoti, gilinti informacijos ir idėjų supratimą. Mokymosi metu ypač svarbu skatinti mokinių bendradarbiavimą, kad jie galėtų priimti atsakomybę už savo ir kitų mokymąsi, mokytis vieni kitų padedami, gilinti supratimą persakydami nagrinėjama informaciją ar idėjas savais žodžiais, diskutuodami. Struktūruoti mokymosi medžiagą mokiniams padeda įvairios lentelės, grafinės tvarkyklės. Apmastę mokymo ir mokymosi situaciją - uždavinius, mokinių mokymosi patirtį, mokymosi medžiagos specifiką - nusprendžiame, ar pateiksime mokiniams naudotinus šablonus ar prašysime jų pačių atrasti tinkamus struktūravimo būdus.

Regimosios informacijos apdorojimas

Iššūkiai

Nors mokinys mato gerai, tačiau smegenyse susikuria kitoks vaizdas, nei jis yra iš tikrųjų. Šis sutrikimas dažnai lemia tam tikros formos **disleksiją**, kai mokinys ar mokinė negali iššifruoti teksto, nes neatpažįsta matomų raidžių.

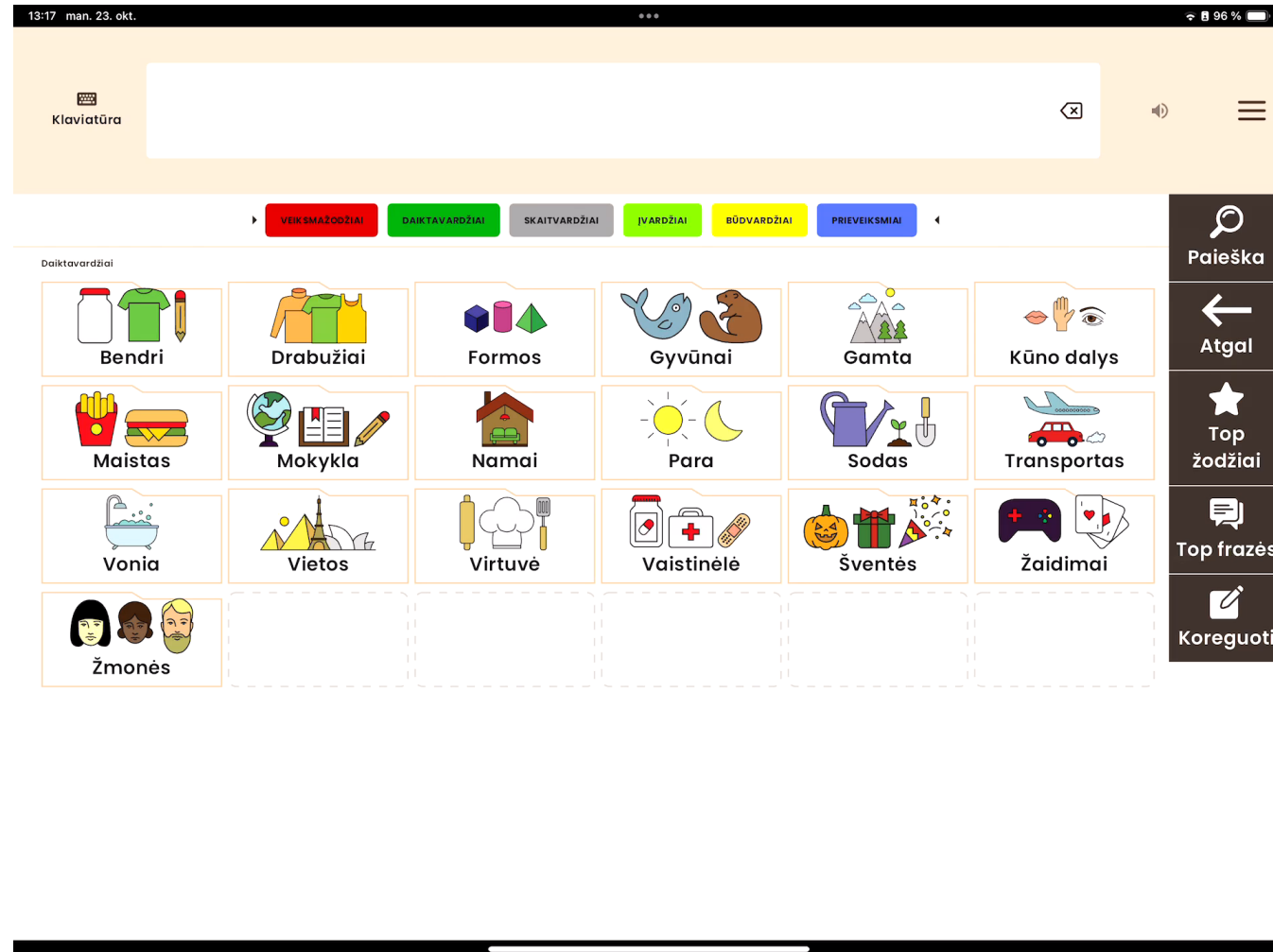
Klasėje gali mokytis **silpnai matantis** mokinys. Jo patiriami barjerai susiję su netinkamu teksto, brėžinių, paveikslų formatu ir (ar) dydžiu, daiktų atstumu iki jų.

Visais šiais atvejais vaizdinę informaciją keiskite arba papildykite girdimąja (įgarsinti tekstai, žodiniai komentarai, tekstą garsinantys techniniai sprendimai).

Vaizdinę medžiagą (paveikslus, žemėlapius) bus lengviau atpažinti, jei iš apžiūrimo lauko pašalinsite šalutinius vaizdus.

Sprendimai

Informacinės technologijos

Regimosios informacijos apdorojimas

Iššūkiai

Nors mokinys mato gerai, tačiau smegenyse susikuria kitoks vaizdas, nei jis yra iš tikrųjų. Šis sutrikimas dažnai lemia tam tikros formos **disleksiją**, kai mokinys ar mokinė negali iššifruoti teksto, nes neatpažįsta matomų raidžių.

Kurse gali mokytis **silpnai matantis** mokinys. Jo patiriami barjerai susiję su netinkamu teksto, brėžinių, paveikslų formatu ir (ar) dydžiu, daiktų atstumu iki jų.

Neregintys asmenys vaizdinius formuojasi lytėjimu, todėl daiktus duokite į rankas, lytėjimo metu išsamiai komentуйте jų formą, spalvą, faktūras.

Neregintys mokiniai (-ės) skaitymui ir rašymui naudoja Brailio raštą arba kompiuterius su instaliuota specialia programa (pvz., JAWS), kuri kompiuterio ekrane esantį tekstą perskaito balsu.

Sprendimai

B8 1Iil B8 1Iil

Panašių raidžių maksimalus vizualus atskyrimas viena nuo kitos, kad žymiai padidintų skaitomumą.

CGEFpqirO0

Charakteringos, viena nuo kitos atsiskiriančios raidės.

Csa36

Subalansuoti tarpai tarp raidžių.

Atkinson Hyperlegible

Problemos susijusios su atminties procesais

Iššūkiai

Kai kurie mokiniai (-ės) dėl **atminties procesų sutrikimo** patiria sunkumų: saugodami informaciją trumpalaikėje arba ilgalaikėje atmintyje, įsimindami girdimąją arba regimąją informaciją dėl didelio disbalanso tarp girdimosios ir regimosios atminties, naudodami įsiminimo ir konkrečios informacijos atsiminimo technikas. Dėl šios priežasties nuolat trūksta reikalingos informacijos.

Parodykite, kaip rasti reikalingą informaciją visuose įmanomuose informacijos šaltiniuose (žinynai, žodynai, internetinė prieiga ir kt.).

Nuolatos pateikite ar priminkite svarbią su ugdymo procesu susijusią informaciją.

Sprendimai

Skaitomo teksto suvokimo problemos

Iššūkiai

Kai kuriems mokiniams (-ėms) **sunku suprasti skaitomą tekstą** dėl atminties procesų sutrikimo, nepakankamos dėmesio koncentracijos, sunkumų iššifruojant ir perskaitant užrašytą tekstą, didelės teksto apimties.

Taip gali būti dėl **disleksijos**, **disgrafijos** ar dėl kitų su raida susijusių kalbos sutrikimų.

Parekomenduokite pasinaudoti teksto perskaitymo įranga.

Visualizuokite medžiagą.

Naudokite didesnį šriftą.

Sprendimai

What does dyslexia look like?

...supporting parents

www.dyslexiaimprovements.com

You're about to see what a page can look
like for somebody with dyslexia

(It really makes you think, doesn't it?)

Dėmesio koncentracija, savireguliacija ir elgesio sunkumai

Iššūkiai

Mokiniai (-ės) **sunkiai sutelkia valingą dėmesį**, išsiblaško dėl menkiausių aplinkos dirgiklių, praranda nuoseklumą siekdami užsibrėžtų tikslų, yra labai judrūs ir kalbūs, **impulsyviai reaguoja į aplinką**.

Susikaupti darbo metu rekomentuojama naudoti ausines, kitas technologijas, kurios gerina koncentraciją.

Pasiūlykite mokiniui pasinaudoti laiko planavimo priemonėmis, laikmačiais.

Naudokite aiškius kriterijus darbų vertinimui.

Nustatykite konkrečias datas darbams pristatyti.

Sprendimai

Noises

White

Brown

Green

Pink

Get things done
Cringe-free support app

Red

Play

More

Dėmesio koncentracija, savireguliacija ir elgesio sunkumai

Iššūkiai

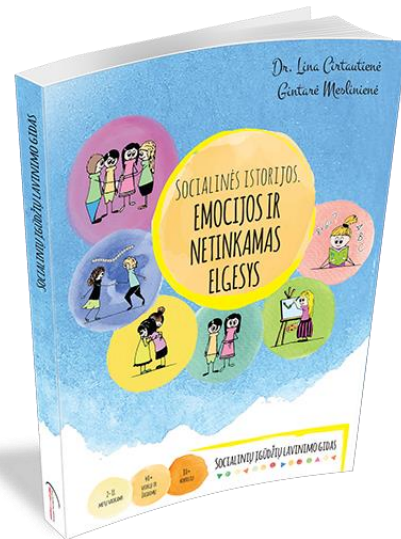
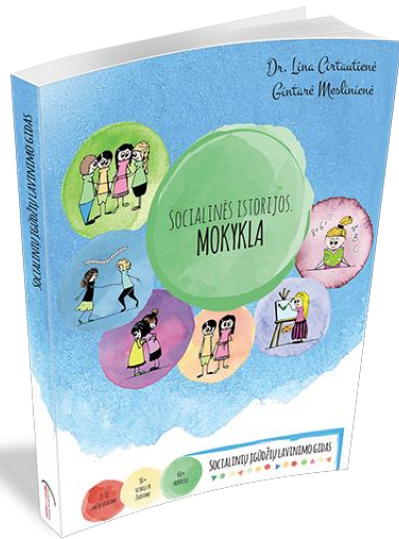
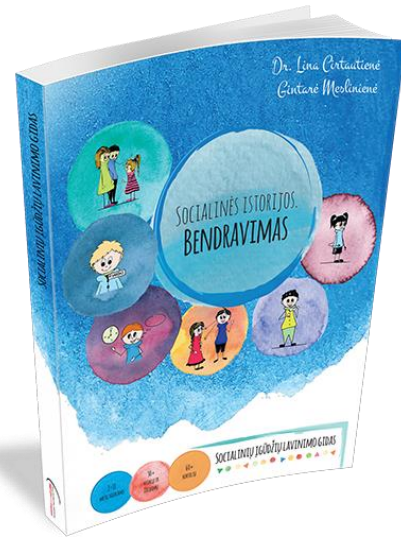
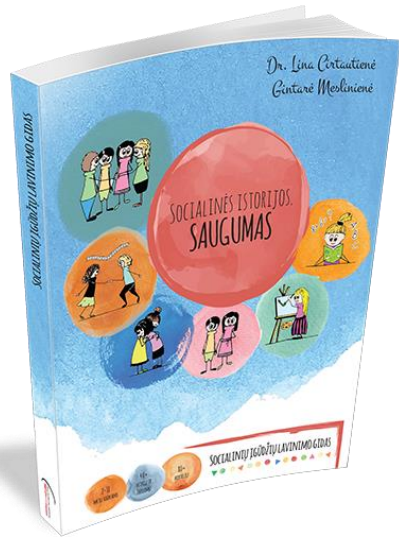
Mokiniam, **turintiems autizmo spektro sutrikimą**, sunku priimti pokyčius dienos rutinoje arba aplinkoje, į juos reaguoja audringai.

Bendradarbiaukite su mokiniu, kad, esant poreikiui, sukurtumėte individualų ugdymo planą, kuriame būtų numatyti tinkami vertinimo metodai ir pasiekiami tikslai.

Dalykų mentoriai ir laiko valdymo bei organizacinių įgūdžių strategijos bei priemonės gali būti neįkainojamos.

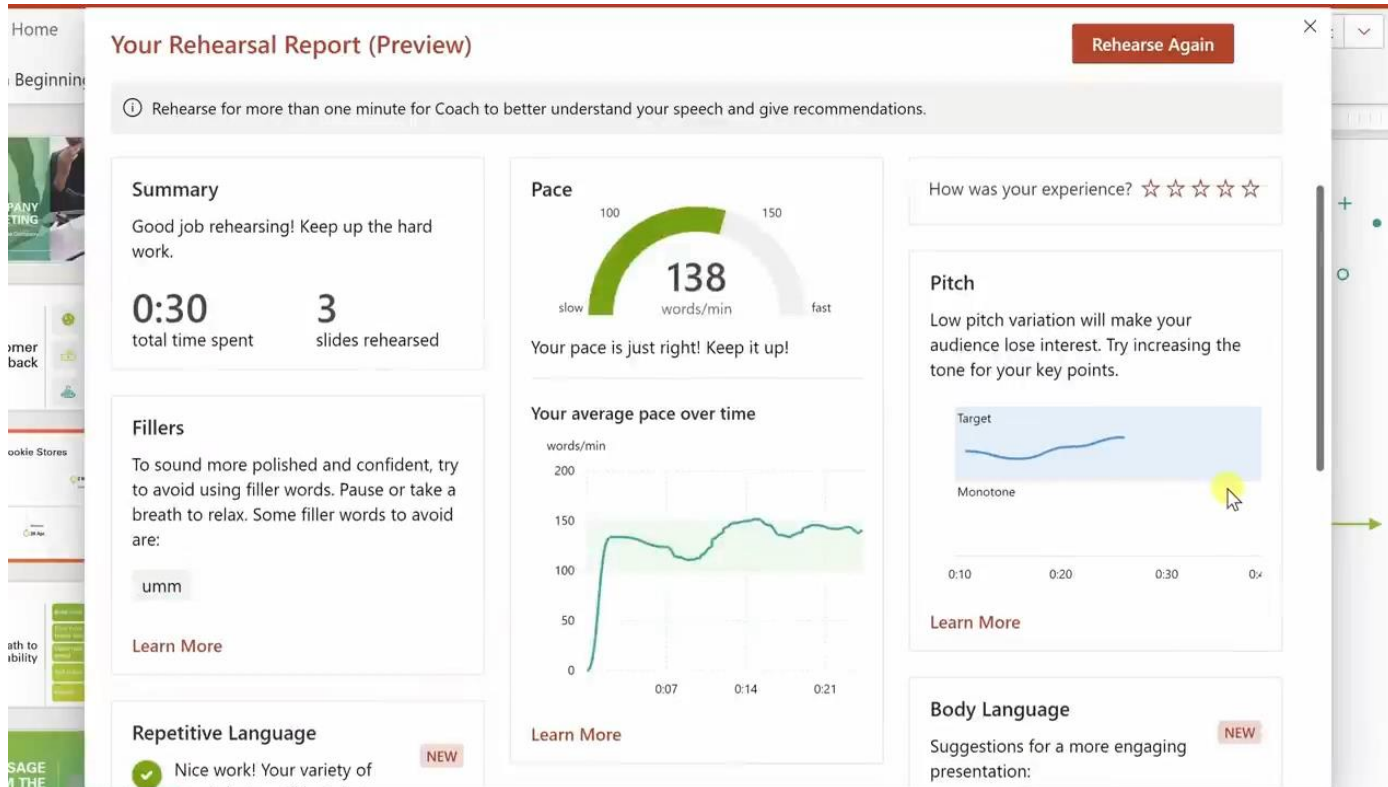
Naudokite socialines istorijas.

Sprendimai

UDS ir IT priemonės

PowerPoint

Teksto šriftai Arial, Calibri, Atkinson

Informacijos kiekio įvertinimas

Sąvokų paryškimas

Subtitravimo funkcija

Dėkoju už jūsų dėmesį!

Mano kontaktai:

Ieva.Kuginyte-Arlauskiene@hvl.no